

ΓΙΑΝΚΟ Ο ΜΟΥΖΙΚΑΝΤΗΣ

Ἦρθε ἀδόναμος, ἀσθενικός στὸν κόσμο. Οἱ γεϊτόνισσες ποὺ εἶχαν μαζεψτεῖ γύρω στὸ κρεβάτι τῆς λεχώρας κουνούσαν τὰ κεφάλια τους πάνω ἀπὸ τὴ μάννα καὶ τὸ παιδί.

Ἡ γυναικὰ τοῦ σιδερά, ποὺ ἦταν ἡ πόρτα τῆς ἀπ' ἄλλες, ἀρχίτισε μὲ τὸ δικό της τρόπο νὰ παρηγορήσει τὴν ἄρρωστη:

— Μὴ νοιάζεσαι, ἔλεγε, θ' ἀνάψω μίαν ἀγία λαμπάδα: ἐσύ, φτάνεις πᾶς στὸ τέλος σου, κουμπάρα μου, καὶ πρέπει νὰ ἐτοιμάζεσαι γιὰ τὸν ἄλλον κόσμο. Θὰ φωνάξουμε τὸν παπᾶ νὰ σοῦ συχωρήσει τὶς ἁμαρτίες σου.

— Μπᾶ! εἶπε μιά δευτέρα, τὸ μικρὸ πρέπει νὰ βαφτιστεῖ ἄμέσως: δὲ θὰ βαστάξει, σὰς λέω, ὥσπου νῆρθε ὁ παπᾶς καὶ δὲν κάνει νὰ τ' ἀφήσουμε νὰ τριγυρίσει ὁ φάντασμα, ἀβάφιστο.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ἀνάψε μιά λειτουργημένη λαμπάδα, πήρε τὸ παιδί, τὸ ράντισε μὲ ἁγίασμό κι' ἐνώ αὐτὸ ἀνοιγόκλεινε τὰ μάτια του, ὄρχισε νὰ λέει:

— Σὲ βαπτίζω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ σοῦ δίνω τὸ ὄνομα Γιάν. Καὶ τώρα, ψυχὴ χριστιανικὴ, ξαναγύρισε ἐκεῖ ἀπ' ἔπου ἦρθε.

Ἄμην!

Ἡ χριστιανικὴ ψυχὴ ὅμως δὲν εἶχε καθόλου ὄρεξη νὰ πᾶι ἐκεῖ ἀπ' ἔπου ἦρθε ἀφίγοντας αὐτὸ τὸ ἄδοντο σωματίκι. Ἀπ' ἐναντίας τοῦ κορμάκι αὐτὸ ὄρχισε μὲ ὄση δύναμη εἶχε, νὰ κλωτσάει μὲ τὰ ποδαρῶκα του κλαιόντας σιγανὰ καὶ παραπονοϊκάρια, ἔτσι ποὺ οἱ γυναικὲς θαρροῦσαν πὺς νιαούριζε ἕνα γατάκι.

Στείλανε γιὰ τὸν παπᾶ ποὺ ἦρθε, ἔκαμε τὸ χρέος του, χαίρετος κι' ἔφυγε. Ἡ ἄρρωστη ἔμως ἀνάρρωσε καὶ σὲ μιά βδομάδα ξαναῤῥισσε τὴ δουλειά της.

Ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ κρεμόταν ἀπὸ μιά κλωστή κι' ἔλεγες πὺς δὲν εἶχε οὔτε τὴ δύναμη ν' ἀναπνεύει μὲ τὰ χρόνια ὅμως ἡ ὑγεία τοῦ κάπως καλλιτέρευε κι' ἔτσι ἔφτασε στὰ δέκα του χρόνια. Ἦτανε πάντα λιγνός κι' ἀδύνατος, ἡ κοιλιά του φουσκωμένη καὶ τὰ μάγουλά του πεινμένα· ἡ λιπαρόχρωμη, σχεδὸν ἔσπρη τσουλούφα τῶν μαλλιών του, τοῦσπερτε πάνω ἀπ' τὰ ἔσπερτα-γουργυλιόμενα του μάτια ποὺ κτυπούσαν τὸν κόσμο σάν σ' ἕνα ἀπέραντο μᾶκρος.

Τὸ χεῖμα κάθονταν χᾶμου πίσω ἀπ' τὴ θερμάστρα καὶ σιγῶν κλαίγε ἐπειδὴ κρῶνε, ἀλλὰ συχνὰ καὶ ἐπειδὴ πεινοσε, γιὰτὶ ἡ μαννῶλα του δὲν εἶχε νὰ βάλει τίποτα οὔτε στὴ θερμάστρα οὔτε καὶ στὸ τσοουκάκι. Τὸ καλοκαίρι τριγύριζε μὲ τὸ ποουκαμισάκι του ζωομένο μὲ μιά λουριδά πανί καὶ μ' ἕνα φάθινο καπελάκι ἀπ' ἔπου ξεπειῶνταν τὰ λιπαρόμαλλά του ἐνώ κρατοῦσε τὸ κεφαλάκι του στυλωμένο φηλά σάν πουλάκι.

Ἡ φτωχὴ του ἡ μάννα, ποὺ ζοῦσε μεροδοῦλι μεροφάει σὰ χελιδόνι κάτω ἀπὸ τὴν ξένη στέγη, τὸν ἀγαποῦσε ἴσως μὲ τὸν τρόπο της, ὁποῦδήποτε ἔμως τὸν χτυποῦσε ἀρκετὰ συχνὰ καὶ συνήθως τὸν φώναζε «τέρπες».

Ἦταν ἦταν ὄχτώ χρονῶν ἀκολουθοῦσε σάν τουπανόπουλο τὸ κοπάδι κι' ἔταν δὲν εἶχαν τίποτε γιὰ νὰ

φᾶνε στὴν καλόβρα, πῆγαινε γιὰ μανιτάρια βαθεῖα μέσα στὸ δάσος. Πῶς ἐκεῖ πέρα δὲν τὸν εἶχε φάει κανένας λύκος, οἴγυρα τὸ χρωστοῦσε στὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶχε καμμιὰ ἰδιαίτερη ξεπυνᾶδα καὶ σάν ἀληθινὸ χωριόσπουλο ἔκανε τὸ δάχτυλο στὸ στόμα ἔταν τὸ μιλῶσαν. Χειρὲς δὲ λογάριζε ὅτι θὰ ζήσει πολὺ κι' ὅλοι λέγαν πὺς ἡ μητέρα του δὲ θὰ δοκίμαζε ποτέ χαρὰ ἀπ' αὐτὸν γιὰτὶ ἦταν σχεδὸν ἀνίκανος γιὰ δουλειά. Γιὰ ἕνα πράγμα μονάχα, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ φανταστεῖ μὲ τὴν πωδὴ γίνηκε αὐτὸ, εἶχε μιά δυνατὴ κλησὴ, γιὰ τὴ μουσική. Ἐτέντωνε τ' αὐτὸ του στὸν παρμιρκὸ τόνο κι' ὅσο μεγάλωνε τόσο περισσότερο ἀφοσιωνόταν ἡ σκέψη του στὴ μουσική. Ἄν πῆγαινε μὲ τὸ κοπάδι στὸ δάσος ἢ μαζὶ μ' ἕνα σύντροφον γιὰ νὰ μαζέψει μοῦτρα, γόριζε μ' ὄδεια χέρια κι' ἔλεγε ψιθυρίζοντας:

— Ἄχ, μαννούλα! Τί ὄραϊοὺς ἤχους ποῦ ἔκουσα στὸ δάσος!

— Στάσου παλητοτεμπέλη, ν' ἀκούσεις καὶ τὴ δικὴ μου μουσική, φώνιζε ἡ μητέρα του θυμωμένη, καὶ τοῦ τις ἔβριχε μὲ τὴ χουλιάρρα.

Ὁ μικρὸς ἔβριζε τις φωνὲς καὶ τῆς ὕποσχότανε νὰ μὴ χασομετράει πᾶς γιὰ ν' ἀκούει, συλλογιζότανε ὅμως ὀλέονα τοὺς ὄραϊοὺς ἤχους, τις θαυμαστὲς φωνὲς ποῦ ἀντιλαλοῦσαν μέσα στὸ δάσος...

Ποῖς ἔπαιζε τάχα αὐτὴ τὴ μαγευτικὴ μουσική; Μήπως τῶξερθε ὅμως! Τὰ ἔλατο, οἰ δέξει, οἰ σημόδες — ἔλα τραγουδοῦσαν κι' ἀντιχοῦσαν — ὀλόκληρον τὸ δάσος... ἀλλὰ δὲν ἔξεχουσε καὶ τὴν ἠχώ! Στὸν κόμπου διάφορα ποῦλι καλεῖτοῦσαν καὶ στὸν κῆπον τσιρίζανε τὰ σπουργίτια πάνω στὶς κερασιές· τὸ βάβου ἄκουγε ὀλες τις διάφορες φωνὲς ποῦ ἀκούει κανεὶς στὴν ἔξοχη καὶ στὴ φαντασία του νόμιζε πὺς ὀλόκληρον τὸ χωριὸν τραγουδοῦσε. Ὅταν τὸν ἐστέλτανε στὴ δουλειά, νὰ πᾶι ν' ἀπλώσει κοπριά στὸν περιβόλι, θαρροσε πὺς ἔσκουε τὸν ἔνεμο νὰ παίξει μέσα στὸ δικράνι. Σάν τὸν ἔβλεπε τότε ὁ ἐπιτότατος νὰ στέκει ἀργός μὲ τὰ μαλλιά του ἀνακατομένα γιὰ ν' ἀγκιρᾶκε τὸν ἔνεμο ποῦ τραγουδοῦσε στὸ ξύλινο δικράνι τῆς κοπριάς, νὰ κι' ἀρπαζε τὸ λουρί καὶ τὸν μετροῦσε γι' ἀνάμηρον κάμποσε λουριές. Ἄλλὰ τί μὲ τοῦτο; Οἱ ἄνθρωποι τὸν ἔλεγαν «Γιάνκο ὁ μουζικάντης!»

Τὸ καλοκαίρι τῶκαε ἀπ' τὸ σπιτι καὶ πέραγε ὀλη τὴν ἡμέρα μ' ἕνα σουραῦλι ποὺ ἔφκιαγε μονάχος του. Καὶ τις νύχτες, ὅταν κοάζανε οἱ βιβατῶροι, τὰ νυχτοποῦλια ἀφήναν τις φωνὲς τους καὶ οἱ πειτεινοὶ λαλοῦσαν πίσω ἀπ' τοὺς φράχτες, τότε δὲ μποροῦσε νὰ κοιμηθεῖ· εἶχε ἀδιάκοπα τενομέτρο τ' αὐτὸ του, κι' ὁ Θεὸς μονάχα ἔξερε τί εἶθους μουσική ἔκουγε μέσ' ἀπ' ὀλα αὐτὰ...

Στὴν ἐκκλησία, ὅταν τὸν ἔπαιρνε ἡ μητέρα του μαζὶ της, σάν ἐσκόρπιζε τὸ βόμβο του τὸ Ὅργανον ἢ τόνιζε μιά κλειδαὴ μυλοῦσα, τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ συννέφιαζαν ἢ ἀχτιβολοῦσαν σὰ νὰ τὰ ἀγλάιζε ἡ ἀνατοῦγεια κάποιου ἄλλου κόσμου.

Ὁ νυχτοφύλακας ποὺ τριγύριζε στὸ χωριὸ καὶ γιὰ νὰ μὴ τὸν παίρνε ὁ ὕπνος μετροῦσε τ' ἀστέρια στὸν οὐρανὸ ἢ ἔκανε σιγανοὺς διαλόγους μὲ τὰ

οκυλιά, έβλεπε πολλές φορές τὸ λευκὸ πουκαμισάκι τοῦ Γιάνκο πού προχωροῦσε μέσα στὸ σκοτάδι πρὸς τὴν ταβέρνα. Ὁ μικρὸς ὅμως δὲν ἔμπαινε μέσα, ἀλλὰ μένοντας ἀπ' ἔξω, ἀκουμποῦσε στὸν τοῖχο κι' ἀφουγκραζόταν. Μέσα τὰ ζευγάρια χόρευαν κι' ἀνάμεσα στίς δυνατές χαρούμενες κραυγές τῶν ἀντρῶν ἀκούγονταν τὸ ποδοβολητὸ κι' οἱ δειλές φωνές τῶν κοριτσιῶν.

Τὰ βιολιά τραγουδοῦσαν:

« Φέρτε μπόλικο φαγιά
καὶ πολλὰ πολλὰ πιτά! »

Κι' ἡ μπασαβιόλα μούγγριζε ἀδιάκοπα:

« Κι' ὁ Θεὸς ἄς μᾶς βοηθᾷ!
κι' ὁ Θεὸς ἄς μᾶς βοηθᾷ! »

Τὰ παραθῦρια λαμποκοποῦσαν· μὲς στὴν ταβέρνα λές πῶς καὶ τὰ δοκάρια ἀκόμη τραγουδοῦσαν· κι' ὁ Γιάνκο ἔκουε!

... Τί θᾶδινε γιὰ νὰ εἶχε κι' αὐτὸς ἓνα βιολί πού θᾶπαιζε σιγανά:

« Φέρτε μπόλικο φαγιά
καὶ πολλὰ πολλὰ πιτά! »

Αὐτὰ τὰ σανιδάκια πού παίζουσαν, ἀπὸ πού τὰ παίρνουν, πού νὰ τὰ φικιάνουν; Ἄν τὸν ἄφηναν τουλάχιστο νὰ τὰ πιάσει στὰ χέρια του! Θεὸς φυλάξει! αὐτὸς μονάχα ν' ἀκούει μποροῦσε ὥσπου ἡ φωνὴ τοῦ νυχτοφύλακα ἀντηχοῦσε ἀπὸ πίσω του:

— Θά τσακιστεῖς νὰ πᾶς στὸ σπίτι σου, στοιχειό!

Τότε μονάχα ἔτρεχε μὲ τὰ γυμνά του ποδαράκια στὴν καλῶσα τους ἐνῶ τὸ τραγοῦδι τοῦ βιολιοῦ τὸν ἀκολουθοῦσε στὸ σκοτάδι:

« Φέρτε... » κι' ἡ βαρεῖά φωνὴ τῆς μπασαβιόλας ἐμούγγριζε:

« κι' ὁ Θεὸς ἄς μᾶς βοηθᾷ! »

Γιὰ τὸ Γιάνκο ἦταν μεγάλο πανηγύρι ὅταν μποροῦσε ν' ἀκούει ἓνα βιολί νὰ παίζει μονάχο του στὴ γιορτὴ τοῦ θερισμοῦ ἢ σὲ κανένα γάμο. Χωνότανε ἔπειτα ἀπὸ μιὰ τέτοια γορᾶ πίσω ἀπὸ τὴ θερμάστρα καὶ γιὰ πολλές μέρες δὲν ἔβγαζε λέξη· κυττοῦσε μπροστά του μόνο μὲ ἀστραφετέρὰ μάτια ὅπως ἡ γάτα μέσα στὸ σκοτάδι.

Τέλος ἔφκιασε ὁ ἴδιος ἓνα βιολί ἀπὸ σανίδα καὶ τοῦ πέρασε χορδές ἀπὸ ἀλογότριχες μὰ δὲν ἤχοῦσε τόσο ὀμορφα σὰν τὸ βιολί τῆς ταβέρνας. Ἐπαιζε ὁμως ἀπάνου σ' αὐτὸ ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, ἔν και ἔτρωγε τόσες τοιμπές καὶ ζυλιές πού σὲ λίγο ἔμοιαζε μ' ἓνα χτυπημένο ἄγουρο μῆλο. Δὲ μποροῦσε ὅμως νὰ κάνει ἀλλοιῶς. Ὁ μικρὸς ἀδυνατίζε ὅσο πῆγαινε περισσότερο, (μόνο ἡ κοιλιά του ἦτανε πάντα φουσκωμένη), ἡ τσουλοῦφα τῶν μαλλιῶν του γινότανε ὀλοένα πυκνότερη, τὰ μάτια του ἦτανε πάντα θαμπὰ ἀπὸ δάκρυα· τὰ μάγουλά του ὅμως καὶ τὸ στήθος βαθούλωναν διαρκῶς περισσότερο... Δὲν ἔμοιαζε καθόλου μ' ἄλλα παιδιὰ ἀλλὰ μάλλον μὲ τὸ βιολί του πού μόλις ἀκούγονταν ἡ φωνὴ του.

Πρὶν ἀπ' τὴ συγκομιδὴ πέβαινε σχεδὸν ἀπ' τὴν πείνα γιὰτὶ ζοῦσε μονάχα μὲ ἀγριοβολβοῦς καὶ μὲ τὴ λαχτάρα νὰ κατορθώσει ν' ἀποχτήσει ἓνα ἀληθινὸ βιολί. Ἡ ἐπιθυμία του ὅμως αὐτὴ δὲν βῆκε σὲ καλὸ

(Στὸ ἐρχόμενο φύλλο τὸ τέλος)

Μετάφραση: Ε. Δ. Α.